

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

KATALOG SPRAW DEDYKOWANYCH PRZEZ RZEMIOSŁO MINISTROWI ROZWOJU (grudzień 2019 r.)

Ocena sytuacji makroekonomicznej

Związek Rzemiosła Polskiego zabierając głos w dyskusji o budżecie państwa na 2020 rok zwracał uwagę, że jest to budżet prostej kontynuacji dotychczasowej strategii finansowej bazującej na polityce dochodowo-podatkowej, która od czterech lat w zasadzie nie podlega znaczącej modernizacji.

Zasadniczą tezę zaprezentowaną wówczas w stanowisku ZRP do projektu przyszłorocznego budżetu można zreasumować następująco: Rząd realizuje politykę budowania dobrobytu konsumpcyjnego kosztem redukcji potencjału finansowego przedsiębiorstw, co prowadzi do dramatycznego ograniczania bazy finansowej inwestycji prywatnych. Tym samym przejadane są zasoby finansowe gospodarki krajowej, co dalej prowadzi do ograniczenia dobrobytu w perspektywie długookresowej.

Zgłaszane od wielu lat przez Pracodawców postulaty potrzeby oddziaływania Rządu na zmianę struktury czynników wzrostu PKB w kierunku zwiększenia znaczenia inwestycji i eksportu netto w dalszym ciągu pozostają w sferze postulatywnej.

Kolejne lata realizacji strategii bazującej na uszczelnianiu systemu podatkowego i dynamicznym pobudzaniu popytu wewnętrznego, głównie poprzez wzrost dochodów gospodarstw domowych - prowadziły do oddalania się realiów makroekonomicznych od akceptowalnych punktów równowagi. Zdaniem ZRP rok 2020 będzie z tego punktu widzenia rokiem szczególnym, bowiem wiele przesłanek wskazuje na to, że skala naruszenia równowagi w tych obszarach może osiągnąć poziom krytyczny.

Uważamy, że w okresach słabnącej koniunktury polityka gospodarcza państwa, w tym finansowa, powinna być ukierunkowana na podtrzymywanie aktywności gospodarczej przedsiębiorców i ograniczanie skali ryzyk i niepewności. Zapowiedź polityki koncentrującej się na zaostrzeniu działalności fiskalnej stoi w sprzeczności z tymi obiektywnymi postulatami.

Deklarowana niedawno przez rządzących radykalna zmiana strategii kształtowania poziomu minimalnego wynagrodzenia w gospodarce w latach 2020-2023 i jego wzrost w tym okresie o blisko 80 % doprowadzi do drenażu finansów przedsiębiorstw oraz wzrostu szarej strefy i drastycznie ograniczy działalność rzemieślniczą.

Warunki działalności przedsiębiorstw rzemieślniczych

Warunki prowadzenia działalności rzemieślniczej są niezmiennie trudne, co wpływa na postępujące osłabienie kondycji zakładów rzemieślniczych. ZRP od lat wskazuje przyczyny takiego stanu rzeczy: utrzymujący się spadek zamówień z powodu nieograniczonego importu towarów z rynków wschodnich, którego nie rekompensuje rosnący popyt w wyniku zmniejszającego się bezrobocia, czy wprowadzonych programów socjalnych. Sytuację pogarszają silnie rosnące koszty funkcjonowania firm, w tym koszty pracy. Przedsiębiorcy zwracają również uwagę na wysokie koszty paliw i energii oraz wysokie opłaty za użytkowanie wieczyste, podatek od nieruchomości oraz czynsze za lokale użytkowe będące we władaniu samorządów. Jako istotną barierę dla rozwoju działalności gospodarczej wymieniany jest nadmiar obowiązków biurokratycznych, z którymi trudno mierzyć się mikroprzedsiębiorstwom nie wyposażonym w wysoko specjalistyczną obsługę prawno-finansową. Potwierdza to raport Najwyższej Izby Kontroli „*Bariery prawne w rozwoju firm rodzinnych w Polsce*” opublikowany 02.01.2019r. wskazujący, że jedną z zasadniczych przeszkód prowadzenia działalności gospodarczej jest „*skomplikowany charakter przepisów prawa oraz częste jego zmiany*”.

Przedsiębiorcy sygnalizują przeciążenie przede wszystkim zmianami w systemie podatkowym, których w br. było szczególnie dużo i małe firmy mają coraz większe problemy z nadążaniem za zmianami w prawie podatkowym. Wprowadzono nowe obowiązki, których nie dopełnienie skutkuje wysokimi sankcjami finansowymi w postaci utraty prawa do odliczenia VAT-u, zaliczenia wydatku do kosztów, czy objęcia podatnika solidarną odpowiedzialnością (poszerzenie split-payment, biała lista podatników, przeniesienie ulgi na złe długi do podatków dochodowych, obowiązek raportowania schematów podatkowych dotyczących optymalizacji podatkowych). Zaplanowano także dodatkowe zmiany w konstrukcji pliku JPK, dalsze obniżenie limitu transakcji gotówkowych, czy wprowadzenie kas fiskalnych on-line.

Prawo gospodarcze/ prawo przedsiębiorców

1) Skutki dla sytuacji finansowej przedsiębiorstw realizacji strategii dynamicznego przyspieszenia wzrostu minimalnego wynagrodzenia w l. 2020-2023

Problem ten należy do zasadniczych z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorstw i budzi wśród przedsiębiorstw rzemieślniczych najwięcej obaw i wątpliwości. Uważamy, że strategia wzrostu minimalnego wynagrodzenia powinna stać się priorytetem najbliższych planowanych debat publicznych.

Biorąc pod uwagę deklarowane rządowe zapowiedzi radykalnej zmiany strategii kształtowania poziomu minimalnego wynagrodzenia w gospodarce w l. 2020-2023 i jego wzrost w tym okresie o blisko 80% uważamy, że realizacja tej strategii będzie miała znaczący wpływ na wszystkie podstawowe obszary aktywności gospodarczej, proporcje i relacje ekonomiczne. Stanie się głównym czynnikiem kształującym, w tym okresie, uwarunkowania prowadzenia

działalności gospodarczej i jej końcowych efektów. Zwraca szczególną uwagę brak informacji o źródłach i możliwościach sfinansowania zapowiedzianej strategii, zarówno dotyczących przedsiębiorstw jak i sfery budżetowej.

W ocenie Związku Rzemiosła Polskiego, Rząd powinien sporządzić wszechstronny, całościowy bilans skutków realizacji planowanej strategii przyspieszonego tempa wzrostu wynagrodzenia minimalnego w latach 2020-23 i poddać go pod szeroką dyskusję z organizacjami pracodawców.

W ocenie ZRP prognozy uwarunkowań makroekonomicznych (wewnętrznych i zewnętrznych) wskazują jednoznacznie na nieuchronność konieczności wycofania się strony rządzącej z zapowiedzi realizacji tej strategii. ZRP z niepokojem przewiduje, że w wyniku jej realizacji znaczna część MŚP zostałaby wykluczona z życia gospodarczego.

2) Ochrona rynku europejskiego przed niekontrolowanym importem towarów z rynków wschodnich

Związek Rzemiosła Polskiego od lat sygnalizuje, że zasadniczy wpływ na plany inwestycyjne polskich przedsiębiorców ma wysoka konkurencyjność cenowo - kosztowa produktów importowanych z rynków wschodnich. Jeśli warunki rynkowe handlu nie ulegną zmianie, nie mając perspektyw na opłacalność przedsięwzięcia – polscy przedsiębiorcy nie będą inwestować na odpowiednim poziomie, pomimo zachęt inwestycyjnych, a firmy rodzinne nadal będą miały problem z sukcesją.

Przedsiębiorcy oczekują lepszej ochrony rynku europejskiego przed słabymi jakościowo i tanimi produktami importowanymi głównie z rynków wschodnich, stanowiącymi nieuczciwą konkurencję i przyczyniającymi się do trwającego od lat kryzysu wielu branż przemysłu europejskiego oraz upadku wielu małych firm w Polsce i innych państwach członkowskich UE. Wiele towarów produkowanych, np. w Chinach korzysta ze statusu pochodzących z kraju rozwijającego się i po przystąpieniu Polski do UE wysokość ceł na produkty z tego rynku spadła. Stawki cła na import z krajów trzecich ustalane są wspólnie dla całej Unii Europejskiej i większość towarów, które są najchętniej sprowadzane ma stawki w dolnej granicy – od zera do kilku procent (np. elektronika 0%, zabawki 7%, porcelana 6%, wiertarki 2,7). Jedyne niewielka grupa towarów objęta jest wysokim cłem. Dodatkowo eksport towarów i inwestycji z tego kierunku korzysta z dużych subsydiów państwowych, co dla uczciwie konkurujących firm europejskich stanowi poważną barierę do sprostania tej nierównej konkurencji.

Uważamy, że zwiększenie ochrony rynku europejskiego, z jednej strony odbywać się powinno tradycyjnymi metodami polityki handlowej (poprzez racjonalną politykę celną), a z drugiej, poprzez wzmocnienie na rynku europejskim specjalizacji poszczególnych krajów w branżach, które tradycyjnie najlepiej rozwijają się w danym państwie. Działania w tym zakresie mogłyby się też opierać m.in. na:

- 1) ściślejszej kontroli przestrzegania przepisów o bezpieczeństwie i szkodliwości produktów dla konsumentów - polegającej na weryfikowaniu składanych przez importerów oświadczeń, że wyrób nie zawiera substancji szkodliwych dla zdrowia użytkownika, wyszczególnionych w międzynarodowych normach (szczególnie w branży zabawkarskiej,

obuwniczej, odzieżowej i elektronicznej);

- 2) kształtowaniu świadomości konsumenckiej, poprzez promowanie europejskich produktów oraz wskazywanie na negatywne dla środowiska skutki używania tanich produktów o niskiej jakości i wytrzymałości pochodzących z importu.

Postulaty zawarte we wniosku ZRP są zbieżne z poglądem Rzecznika MŚP zaprezentowanym w piśmie z dnia 20 marca 2019r. skierowanym do Premiera M. Morawieckiego w sprawie ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele, w którym stwierdza, że handel sektora MŚP pilnie potrzebuje *„ograniczenia napływu towaru z krajów spoza UE, głównie z Chin, który nie podlega tym samym rygorom jakościowym, co wyprodukowany na wspólnym obszarze gospodarczym, a który jest sprowadzany masowo przez dyskonty i markety korporacyjne oraz sprzedawany po cenach niedostępnych dla MSP”*.

W sprawie tej wypowiadają się też ostatnio europejskie organizacje biznesowe, postulując o *„podjęcie przez Unię Europejską i poszczególne państwa członkowskie działań mających na celu ochronę europejskiego biznesu., (www.podatki.bizz 29.11.2019r.)*.

3) Wspieranie inwestycji

Przedsiębiorstwa mikro oczekują polityki gospodarczej państwa opartej na skutecznych instrumentach wzmacniających potencjał istniejących przedsiębiorstw, w tym rzemieślniczych. Najwięcej ułatwień i propozycji ulg, w tym obniżki kosztów ubezpieczeń społecznych oraz podatków, adresowano ostatnio do osób planujących rozpoczęcie działalności w niewielkich rozmiarach, rolników produkujących żywność oraz do mikro podmiotów działających poza systemem działalności rejestrowej, a także małych firm osób prawnych.

Najnowsza ustawa z 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji nie uwzględnia potrzeb inwestycyjnych przedsiębiorstw, które nie wdrażają zaawansowanych innowacji technologicznych, a wsparcie inwestycyjne jest uzależnione od wielu kryteriów trudnych do spełnienia przez mikroprzedsiębiorstwa.

Bez odpowiedniej polityki państwa – rzemiosło, które tradycyjnie pracuje na rzecz zaspokajania potrzeb ludności będzie systematycznie wypierane z życia gospodarczego, ze stratą dla gospodarki i rynku pracy.

Wnioskujemy zatem o rozważenie wprowadzenia dla MŚP podatkowych ulg inwestycyjnych, które dla mniejszych przedsiębiorstw oparte będą nie na kryterium innowacyjności i konkurencyjności, a np. na liczbie utworzonych miejsc pracy, przy spełnieniu warunku utrzymania ekonomicznej efektywności przedsięwzięcia.

4) Ograniczony dla mikro i małych zakładów rzemieślniczych dostęp do środków pochodzących z funduszy unijnych

– to niezmiennie od lat aktualny problem; przede wszystkim ze względu na wciąż (pomimo wprowadzenia pewnych uproszczeń) zbyt rozbudowane i niedostosowane do specyfiki tych firm procedury aplikacyjne oraz preferowanie innowacji technologicznych (produktowych i procesowych), przy braku w praktyce możliwości finansowania projektów ukierunkowanych

na wdrożenie innowacji organizacyjnych (na co ZRP wielokrotnie zwracał uwagę). Problem ten niestety może się pogłębić, m.in. ze względu na planowane odejście w nowej perspektywie finansowej po 2020 roku od klasycznych dotacji i oparcie wsparcia dla małych firm niemal w całości na tzw. instrumentach zwrotnych.

ZRP zdecydowanie przeciwstawia się takiemu podejściu i postuluje pozostawienie w nowych programach operacyjnych puli środków na instrumenty dotacyjne (ukierunkowane przede wszystkim na inwestycje w środki trwałe) przynajmniej w porównywalnej wysokości, jaką mamy do dyspozycji w obecnej perspektywie finansowej.

INNE SZCZEGÓŁOWE WNIOSKI

5) Utrzymanie na dotychczasowym poziomie 15 tys. zł progu obrotu gotówkowego między przedsiębiorcami.

Ministerstwo Finansów rozważa obniżenie progu obrotu bezgotówkowego między przedsiębiorcami z 15 tys. zł do 8 tys. zł. Jako argumenty przemawiające za tym rozwiązaniem podaje się postępującą cyfryzację państwa, a także, że skutkiem zmniejszenia gotówki w obiegu będzie obniżenie kosztów, m.in. wytwarzania, transportu czy zabezpieczania gotówki oraz uszczelnienie systemu ścigalności podatków.

W opinii Związku Rzemiosła Polskiego przedsiębiorcy, szczególnie ci mikro, z powodu ostatnich licznych zmian w prawie podatkowym, wraz z sankcjami za nie stosowanie ich (biała lista podatników, obowiązkowy split payment dla dużej grupy towarów i usług, obowiązek raportowania schematów podatkowych, kasy fiskalne on-line, zamieszanie z nową matrycą stawek VAT) czują się przeciążeni ich mnogością i nie zdołali jeszcze wszystkich wdrożyć do bieżącej działalności, a już planuje się wprowadzenie kolejnych, które na pewno zostaną odebrane, jako utrudniające bieżącą działalność.

Zdaniem ZRP planowane obniżenie wartości transakcji bezgotówkowych, skomplikuje niektóre rodzaje transakcji dokonywanych, szczególnie przez mikroprzedsiębiorców, w tym rzemieślników. Chodzi nam o te zakupy, gdzie wchodzi w grę kwestia zaufania do kontrahenta i zapłata gotówkowa jest najlepszym gwarantem bezpiecznej sprzedaży. Takie zasady, np. powszechnie obowiązują w obrocie używanymi samochodami (zakupy na giełdzie). Najczęściej transakcje kupna-sprzedaży samochodu używanego odbywają się bezpośrednio pomiędzy klientami, w tym gdzie obydwie strony transakcji mogą być przedsiębiorcami. Nikt nie wyda samochodu bez uprzedniego otrzymania gotówki. Taka transakcja ma charakter jednorazowy, kontrahenci nawzajem się nie znają i mogą mieć obawy, co do uczciwych zamiarów drugiej strony. W tej sytuacji wydaje się praktyczne, szczególnie przy zakupach samochodów o mniejszej wartości, ale przekraczającej 8 tys. zł, przyjęcie zapłaty w formie gotówkowej. Podobne sytuacje mogą występować przy jednorazowym zakupie używanych maszyn i wyposażenia firmowego, a nawet materiałów w hurtowniach. Podobne problemy mogą występować w obrocie na giełdach spożywczych, bazarach i targowiskach, na których zaopatruje się, m.in. branża gastronomiczna, czy drobny handel (spożywczy, kwaciarnie).

Trzeba też brać pod uwagę, że nie przestrzeganie zasady obrotu bezgotówkowego dla określonej wartości limitu kwotowego skutkuje dotkliwymi sankcjami w postaci braku możliwości zaliczenia tego wydatku do kosztów uzyskania przychodów.

Uważamy też, że obniżenie limitu nie przyczyni się zasadniczo do ograniczenia szarej strefy, która przede wszystkim jest poza systemem legalnej działalności i tam obrót gotówkowy odbywa się bez żadnych przeszkód. Najbardziej odczuwają tę zmianę drobni przedsiębiorcy, w tych rodzajach transakcji, gdzie obrót gotówkowy jest racjonalnym rozwiązaniem. Dla dużych firm nie będzie to miało większego znaczenia, bo te, choćby z powodu skali transakcji nie posługują się w zasadzie gotówką.

Mając na uwadze wyżej omówione możliwe uciążliwości, a przede wszystkim sankcje, na jakie może narazić się przedsiębiorca nie wykonując nałożonych na niego obowiązków - Związek Rzemiosła Polskiego wnioskuję o utrzymanie dotychczasowego limitu transakcji gotówkowych na poziomie 15 tys. zł.

6) Problemy towarzyszące likwidacji użytkowania wieczystego, w tym zasadność podlegania przepisom o pomocy publicznej w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej w lokalu mieszkalnym, w tym budynkach wielorodzinnych. Wniosek o objęcie przepisami o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności - gruntów zabudowanych również na cele gospodarcze.

Problemy te wynikają ze stosowania rozszerzającej interpretacji przepisów art. 14 ustawy z dn. 20.07.2018r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów. Z doniesień medialnych wynika, że organy samorządu terytorialnego uznają, że w przypadku nieruchomości mieszkalnych, wykorzystywanych w części do prowadzenia działalności gospodarczej, czy wynajmowanych - prawo właściciela do udzielenia bonifikaty z tytułu przekształcenia poddawane jest ocenie pod kątem przepisów o pomocy publicznej. Jak nam wiadomo stosowanie przez urzędników przepisów o pomocy publicznej interpretowane jest dowolnie. Nie ma precyzyjnych wytycznych, w jakich sytuacjach należy uznać, że trzeba je stosować. Czy zawsze kiedy działalność gospodarcza jest zarejestrowana na adres lokalu mieszkalnego, czy tylko wówczas, kiedy faktycznie jest prowadzona (przykład krawcowa tak, taksówkarz nie).

Wszystko wskazuje na to, że jeżeli w lokalu mieszkalnym zarejestrowana jest działalność gospodarcza, albo jest wynajmowany, to lokal zostanie uznany za wykorzystywany do działalności gospodarczej i przekształcenie gruntu musi odbywać się z zastosowaniem przepisów o pomocy publicznej. Jeśli okazałoby się, że pomoc publiczna wynikająca z zastosowania ulgi przekroczy limit dozwolonej pomocy de minimis, wówczas będzie zastosowana dopłata do wysokości rynkowej nieruchomości gruntowej, bez prawa do bonifikaty.

Zdaniem ZRP stosowanie przepisów o pomocy publicznej do przekształceń lokali mieszkalnych w wyżej omówionych warunkach należy uznać za nadinterpretację.

Uważamy, że przepisy o pomocy de minimis mogą mieć zastosowanie wyłącznie do lokali (również usytuowanych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych), które utraciły charakter mieszkalny i służą wyłącznie prowadzeniu działalności gospodarczej. Wykorzystywanie lokalu mieszkalnego w jakiejś części do prowadzenia działalności gospodarczej lub wynajmu nie powoduje, że taki lokal traci cechy lokalu mieszkalnego (o dominującej funkcji mieszkalnej) i stanowi lokal przedsiębiorcy. W tej sytuacji podtrzymujemy wniosek o konieczności wydania objaśnienia prawnego przez Ministra, w którego kompetencjach znajduje się ten problem.

Wątpliwości zgłaszane przez ZRP podzielił także Rzecznik MŚP i w dniu 9 sierpnia 2019 r. wystąpił do Ministra Inwestycji i Rozwoju o wydanie objaśnienia prawnego dot. art. 14 ww. ustawy w następującym zakresie: „*czy przekształcenie prawa wieczystego użytkowania wieczystego gruntu zabudowanego na cele mieszkalne w prawo własności podlega pod przepisy dotyczące pomocy publicznej, w wypadku, gdy jego przedmiotem jest nieruchomości mieszkalna wykorzystywana również częściowo w celu prowadzenia działalności gospodarczej, a jeśli tak, to na jakich zasadach?*” Dotychczas nie wydano postulowanego objaśnienia prawnego.

Niezależnie od powyższych uwag przedsiębiorcy postulują umożliwienie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych również na cele gospodarcze w prawo własności tych gruntów.

7) Zakres uprawnień budowlanych mistrzów rzemiosła

Wnioskujemy o rozszerzenie w *ustawie z dnia 07.07.1994r. prawo budowlane* uprawnień budowlanych dla mistrzów rzemieślniczych i techników do prac w obiektach o kubaturze, co najmniej 5000 m³. Podniesienie progu tego ograniczenia umożliwiłoby technikom i mistrzom kierowanie robotami budowlanymi w większych obiektach, m.in. w takich specjalnościach jak: konstrukcyjno-budowlana, architektoniczna, inżynieria drogowa, kolejowa, hydrotechniczna, instalacyjna w zakresie telekomunikacji, instalacji sanitarnych i elektrycznych.

Obecnie, nie tylko na obszarach wiejskich, większość obiektów budowlanych, na przykład małe warsztaty usługowe i produkcyjne, obiekty handlowe, budynki przyzagrodowe a także domy mieszkalne - najczęściej budowane są w kubaturze przekraczającej 1000m³. Ograniczenie kubatury obiektów budowlanych do 1000 m³ zostało w polskim prawie wprowadzone w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku i nigdy nie było podwyższane. Parametry urządzeń oraz budowę instalacji w tych obiektach określają analogiczne normy prawne i techniczne, jakie obowiązują dla obiektów o kubaturze do kilkuset tysięcy m³. Dla przykładu zarówno w małych zakładach wytwórczych i dużych gospodarstwach rolnych wykorzystuje się przyłącza o jak najwyższych parametrach, zarówno ze względów ekonomicznych oraz pewności zasilania.

Uważamy zatem, że ustalone w ustawie prawo budowlane ograniczenia rozmiarów kubatury obiektów budowlanych (do 1000m³) dla niektórych rodzajów specjalności budowlanych uprawnionych do wykonywania w ograniczonym zakresie samodzielnych funkcji technicznych

na budowie należy dostosować do aktualnego poziomu rozwoju budownictwa i ustalić je na poziomie 5000m³.

Wniosek Związku Rzemiosła Polskiego jest tym bardziej aktualny z uwagi na utrzymujące się od lat w gospodarce braki kadrowe, szczególnie dotkliwe w branży budowlanej.

W sprawie tej, na wniosek ZRP, wystąpił do Ministra Finansów Inwestycji i Rozwoju - Rzecznik MŚP. W dniu 25.09.2019r. podsekretarz stanu Artur Soboń poinformował, że zwrócił się o opinie do samorządów zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa. W odpowiedzi Izba Inżynierów Budownictwa nie zajęła merytorycznego stanowiska do postulatu rzemiosła, natomiast Izba Architektów nie poparła wniosku, podkreślając kwestie jakości świadczonych usług oraz liczby architektów. Ministerstwo zwróciło uwagę, że ewentualne działania legislacyjne, których efektem byłoby zwiększenie konkurencji na rynku nie mogą się odbywać kosztem zwiększenia ryzyka związanego z niedotrzymaniem wymagań podstawowych stawianych obiektom budowlanym. **W tej sytuacji ZRP ponawia wniosek o realizację postulatu branży budowlanej.**

8) Potrzeba stworzenia definicji „świeżego pieczywa” w celu odróżnienia przez konsumentów od pieczywa wypiekanego z ciasta głęboko mrożonego

Obecnie nie ma obowiązku informowania konsumentów o jakości sprzedawanego pieczywa, szczególnie tego sprzedawanego luzem. Pieczywo poddane procesowi mrożenia, pieczone z zamrożonego ciasta, zawierające dodatki chemiczne lub konserwanty nie powinno być sprzedawane jako świeże. Tymczasem w dużych supermarketach jest ono właśnie tak sprzedawane.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.12.2014 roku w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych (Dz.U. 2015, poz. 29) w §19 pkt 6 mówi o umieszczaniu w miejscu dostępnym konsumentowi finalnemu informacji o wyprodukowaniu z ciasta głęboko mrożonego. W praktyce ta informacja jest prezentowana, jednak najczęściej gdzieś na uboczu, w miejscu nie koniecznie integralnie związanym ze stoiskiem piekarniczym a więc nie widocznym dla konsumenta.

Brak definicji „świeżego pieczywa” powoduje sytuację, gdzie wyrób wyprodukowany pół roku wstecz, zamrożony i upieczony na miejscu, w sklepie marketingowo przedstawiany jest jako „świeży”. Środowisko rzemieślnicze postuluje, aby na wzór rozwiązania przyjętego w ubiegłym roku we Włoszech zawęzić definicję „świeżego pieczywa” do tych wyrobów, gdzie pomiędzy wyrobieniem ciasta a końcowym wypiekiem nie upłynęło więcej niż 72h oraz, że nie zawiera ono środków konserwujących. Pozostałe produkty, powinny być oznaczone jako „o przedłużonej trwałości” lub „konserwowane”.

W ten sposób uporządkowana zostałaby informacja o tym czym jest pieczywo świeże, a czym jest pieczywo świeże wyłącznie z nazwy. O ile sam proces mrożenia nie budzi zastrzeżeń, o tyle produkcja na dużą skalę z wykorzystaniem linii produkcyjnych wymusza dodatek środków do przetwarzania mąki (kiedyś nazywanych „polepszaczami”) w celu stabilizacji procesu rozrostu ciasta. Pozwala to na uzyskanie stosunkowo równej, dużej objętości pieczywa przy obniżeniu masy. Definicja ta powinna również regulować procedury marketingowe - które nie powinny wprowadzać konsumenta w błąd co do świeżości i jakości wyrobu.

Informacje te powinny być prezentowane bezpośrednio przy wyrobach, tak aby jednoznacznie można było zidentyfikować, czy wyrób jest „świeży”, czy też pochodzi z ciasta mrożonego lub konserwowanego.

W sprawie tej, na wniosek ZRP, interweniował Rzecznik MŚP pismem skierowanym do Ministra Rolnictwa i Wsi. W dniu 26.09.2019r. Biuro Rzecznika otrzymało odpowiedź, że obowiązujące przepisy w zakresie oznakowania pieczywa regulują wystarczająco kwestię informowania konsumentów o składzie oraz innych ważnych cechach wytwarzania produktów spożywczych, w tym pieczywa. Zdaniem Ministerstwa problemy w sprzedaży detalicznej pieczywa wynikają raczej z niestosowania przepisów. Dlatego, oprócz działań prowadzonych przez organy urzędowej kontroli żywności – słuszną byłaby inicjatywa przedsiębiorców mająca na celu kontrolę i dyscyplinowanie producentów pieczywa w zakresie odpowiedniego znakowania pieczywa i informowania konsumentów o jego właściwościach.

Wyjaśnienia przekazane Rzecznikowi MŚP przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi uważamy za nie wyczerpujące rozwiązanie problemów zgłaszanych przez branżę piekarniczą, stąd ponownie kierujemy wniosek do rozpatrzenia przez Ministra Rozwoju.

9) Problemy branży motoryzacyjnej w procesie likwidacji szkód powypadkowych w ramach ubezpieczeń komunikacyjnych OC

Usługowa branża motoryzacyjna, skupiona w strukturach Związku Rzemiosła Polskiego, obsługująca konsumentów w zakresie napraw powypadkowych samochodów od lat sygnalizuje problemy w zakresie likwidacji szkód komunikacyjnych. Sytuację tą potwierdza również ostatnia informacja o wynikach kontroli Najwyższej Izby Kontroli - w zakresie Ochrony konsumentów na rynku ubezpieczeniowym.

Przedstawiciele firm motoryzacyjnych zwracają uwagę na zaniżanie przez ubezpieczycieli wycen szkód komunikacyjnych, co skutkuje rosnącą liczbą spraw sądowych odwołujących się od wycen zatwierdzanych przez zakłady ubezpieczeń. Sprawy sądowe prawie zawsze kończą się wyrokami korzystnymi dla konsumentów. W opinii branży, sytuacja ta wpływa negatywnie na bezpieczeństwo użytkowników pojazdów, a także sprzyja rozwojowi szarej strefy w usługach napraw powypadkowych oraz montażowi części samochodowych o złej jakości. W efekcie budżet państwa ponosi milionowe straty z tytułu utraconych wpływów w podatku dochodowym jak i VAT .

Związek Rzemiosła Polskiego informuje od lat o tej sytuacji - organy administracji państwowej, w których kompetencjach może być rozwiązanie tego problemu. Ostatnio sprawa została przedstawiona Rzecznikowi MŚP i jest na etapie rozważania możliwych rozstrzygnięć tej kwestii. W ocenie branży brak jest woli organów państwowych do rozwiązania problemu i wprowadzenia jasnych zasad rozliczeń szkód napraw powypadkowych w ramach obowiązkowych ubezpieczeń pojazdów. Wdrożenie ich mogłyby przyczynić się do podniesienia standardu napraw pojazdów i poprawy ochrony konsumentów. Skala problemu jest ogromna.

Podejmowane próby naprawy sytuacji uznajemy za nieskuteczne, w tym przyjęte w 2015 roku przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) wytyczne dotyczące likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych wraz zobowiązaniem zakładów ubezpieczeń do ich wdrożenia. Wytyczne do dziś nie zostały należycie wdrożone i realizowane przez towarzystwa ubezpieczeniowe. O braku dostatecznych działań nadzorczych KNF, wskazuje również raport NIK.

W tej sytuacji postulujemy wypracowanie rozwiązań ograniczających spory w zakresie zasad ustalania wysokości odszkodowania w tym sądowe, w które uwikłany jest zarówno zakład ubezpieczeń, konsument oraz zakład naprawczy. Wypracowanie wiążących rozwiązań rozstrzygnięcia sporów z zakładami ubezpieczeniowymi na etapie przedsądowym w znacznym stopniu poprawi sytuację konsumentów oraz przedsiębiorców uczestniczących w likwidacji szkód komunikacyjnych.

Rynek pracy / kwalifikacje zawodowe

10) Wprowadzenie zasady wymogu kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodów mających istotny wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo społeczne

Idąc za przykładem niektórych samorządów zawodowych, mając dobre doświadczenia z przeszłości, a także wzorując się na dobrze rozwijających się gospodarkach krajów UE – ZRP stoi na stanowisku o niezbędności wprowadzenia zasad prawnych określających wymóg posiadania kwalifikacji zawodowych w niektórych zawodach odpowiadających danemu rodzajowi rzemiosła, co oczywiście można odnieść także do innych zawodów. W ocenie ZRP dla zwiększenia bezpieczeństwa klientów, a także prowadzenia działalności gospodarczej istotne jest, aby osoby zatrudniane w ramach świadczonych usług lub wytwarzania określonych wyrobów posiadały do tego odpowiednią wiedzę, kompetencje i umiejętności. Kwalifikacje zawodowe w poszczególnych dziedzinach zawodowych stanowią pewną gwarancję, że wykonywane usługi odbywa się z udziałem fachowców. Wprowadzenie takiego wymogu będzie oznaczało zwiększenie liczby zawodów regulowanych, ale nie można tego wymogu traktować, jako ograniczenie dostępu lecz jako działanie na rzecz zwiększania bezpieczeństwa społecznego zarówno w odniesieniu świadczących usługi i wytwarzających wyroby, jak też ich odbiorców. To zjawisko jest znane w większości krajów UE, i nie tylko, i jest tarkowane, jako dbałość o bezpieczeństwo osób korzystających z usług oraz bezpieczeństwo przedsiębiorców, którzy świadczą takie usługi w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. W tym miejscu można nawiązać do przedstawionego ostatnio projektu regulacji wprowadzającej zmiany odnośnie warunków sanitarnych związanych ze świadczeniem usług m.in. fryzjerskich. W projektowanych zmianach określono rodzaj wykształcenia, jakie miałyby posiadać osoba obsługująca urządzenie do dezynfekcji, ale osoba która wykonuje usługi fryzjerskie już nie musi posiadać żadnych kwalifikacji. Tak więc kwestia bezpieczeństwa zdrowia i życia społecznego jest widziana przez pryzmat odpowiedniego fachowego przygotowania do wykonywania określonych prac, ale w sposób wrywkowy i w naszej ocenia marginalny.

Od października 2020 izby rzemieślnicze będą wprowadzały do CEIDG informacje o uzyskanych przez osoby prowadzące działalność gospodarczą kwalifikacjach w postaci świadectwa czeladniczego lub dyplomu mistrzowskiego. To działanie ma wymiar informacyjny i ma ułatwić potencjalnemu klientowi dokonanie wyboru wykonawcy, którego usługi są oparte na jego fachowości. Uważamy, że wprowadzenie prawnego wymogu posiadania kwalifikacji przez osoby które wykonują określone zawody w ramach działalności prowadzonej przez przedsiębiorców będzie miało pozytywny wpływ nie tylko na jakość ale także bezpieczeństwo samych przedsiębiorców w kontekście ich odpowiedzialności za popełnione błędy czy wady wykonania.

Tak więc można stwierdzić, że wymóg posiadania kwalifikacji zdecydowanie jest słuszną i uzasadnioną drogą do podnoszenia jakości usług i produktów. Dodatkowo takie podejście do samych kwalifikacji, tj. jako gwaranta fachowości, zwiększy zainteresowanie i motywację do uczestnictwa w różnych formach kształcenia ustawicznego w ścieżkach formalnej i nieformalnej edukacji. Oczywiście na pierwszym miejscu stawiamy bezpieczeństwo przedsiębiorcy w powadzeniu działalności gospodarczej w oparciu o fachowe kadry.

11) Problemy związane z respektowaniem przez instytucje publiczne przepisów ustawy o rzemiośle w zakresie refundacji i dofinansowania kosztów szkolenia uczniów młodocianych

Zapisy w ustawie o rzemiośle jednoznacznie ustalają, że rzemieślnik zatrudniający młodocianego pracownika w celu przygotowania zawodowego zrzeka się w organizacji rzemiosła. Zrzeszenie to jest powiązane z nadzorem nad przebiegiem przygotowania zawodowego, które prowadzi izba lub z jej upoważnienia cech.

W praktyce ten ustawowy obowiązek jest różnie interpretowany i dowolnie traktowany, tak przez przedsiębiorców, jak i organy administracji publicznej oraz instytucje rynku pracy. ZRP wielokrotnie występował w tej sprawie do resortów pracy, edukacji, gospodarki wskazując na nieuzasadnione uchylanie się od tego prawnego zobowiązania lub wręcz ignorowania go. ZRP stoi na stanowisku, że prawo obowiązujące w tym zakresie powinno być bezwzględnie przestrzegane przez wszystkie strony dlatego uzyskiwanie preferencji finansowych powinno odbywać się w poszanowaniu prawa, tj. ustawy o rzemiośle.

Uważamy, że instytucje rynku pracy, które zgodnie z ustawą o promocji i instytucjach rynku pracy, rozpatrując sprawy w ścieżce postępowania administracyjnego bezwzględnie, powinny stosować się do przepisów prawa. Refundacja wynagrodzeń młodocianych pracowników, czy dofinansowanie kosztów poniesionych w związku z wyszkoleniem młodocianego powinna być uwarunkowana bezwzględnym zrzeszeniem przedsiębiorców szkolących w organizacji rzemieślniczej. Chodzi też o jednolitość w traktowaniu określonych pracodawców rzemieślników tak, aby nie tworzyć społecznych napięć na tle różnego podejścia instytucji finansów publicznych, zobowiązanych do należytej obsługi pracodawców, co ma wpływ na ich działalność gospodarczą.

12) Prawne upoważnienie organizacji rzemiosła, jako instytucji rynku pracy do wykonywania zadań związanych z refundacją wynagrodzeń młodocianych pracowników.

Przygotowanie zawodowe w rzemiośle uregulowane jest przepisami Działu IX ustawy Kodeks oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zasad zatrudniania młodocianych w celu przygotowania zawodowego i ich wynagradzania.

Problematyka kształcenia młodocianych pracowników przez przedsiębiorców ma poważne znaczenie dla dużej części pracodawców zrzeszonych w organizacjach rzemiosła.

Pracodawcy rzemieślnicy zatrudniający młodocianych pracowników w celu przygotowania zawodowego zobowiązani są spełnić warunki określone odrębnymi przepisami oraz stosownie do art.3 ust.6 ustawy o rzemiośle być członkami izby rzemieślniczej lub cechu, ponieważ na podstawie art.3 ust.7 nadzór nad przebiegiem przygotowania zawodowego w rzemiośle pracowników młodocianych sprawuje izba rzemieślnicza lub z jej upoważnienia cech, właściwe ze względu na siedzibę rzemieślnika. Działania organizacji rzemiosła w tym zakresie dotyczą m.in.:

- podnoszenia poziomu nauki w rzemiośle i przygotowania zawodowego młodocianych pracowników,
- dbałości o zgodność postępowania pracodawcy i młodocianego pracownika z przepisami regulującymi proces zatrudniania młodocianych pracowników w celu przygotowania zawodowego,
- doskonalenia systemu nauki zawodu organizowanej u pracodawców rzemieślników, ze szczególnym uwzględnieniem podnoszenia jakości szkolenia praktycznego i teoretycznego organizowanego dla młodocianych pracowników dokształcających się w systemie szkolnym i pozaszkolnym,
- zapewnienia optymalnych warunków nauki i pracy młodocianym realizującym przygotowanie zawodowe u pracodawców rzemieślników,
- wspomagania szkolących pracodawców rzemieślników w wypełnianiu obowiązków wynikających z faktu realizacji dodatkowych, obok gospodarczych, zadań oświatowych,
- wspomagania w różnych formach uczniów młodocianych pracowników pozostających w pieczy organizacji rzemiosła.

Pracodawcy zatrudniający młodocianych pracowników w celu nauki zawodu, mogą ubiegać się o zwrot kosztów wypłacanych wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne. Oczywiście należy podkreślić, że to uprawnienie dotyczy wszystkich pracodawców nie tylko rzemieślników. Jednakże tylko organizacja rzemiosła posiada ogólnopolską sieć na trzech poziomach oddziaływania administracyjnego tj: krajowym - ZRP, wojewódzkim - izby rzemieślnicze i powiatowym - cechy. Sieć ta tworzy prawne i organizacyjne warunki do tego, aby skutecznie wykonywać zadania wynikające z nadzoru nad przebiegiem przygotowania zawodowego młodocianych pracowników zatrudnionych przez pracodawców rzemieślników.

Zgodnie z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 31 sierpnia 2004 roku (Dz. U. Nr 190 poz. 1951 z późn. zm.), Ochotnicze Hufce Pracy od 1 września 2004 roku zostały jedyną instytucją rynku pracy, która przyjmuje wnioski o zawarcie umów dotyczących refundacji

z Funduszu Pracy wynagrodzenia młodocianych pracowników. Jednostkami OHP prowadzącymi to zadanie są Komendy Wojewódzkie i Centra Edukacji i Pracy Młodzieży.

W rozumieniu ustawowym organizacje rzemiosła także są instytucjami rynku pracy i mając już przypisane zadania dotyczące wspomagania młodzieży odbywającej przygotowanie zawodowe w rzemiośle oraz przedsiębiorców rzemieślników, którzy realizują to przygotowanie – **ZRP uważa, że zadania dotyczące przedmiotowych refundacji powinny być przekazane także organizacjom rzemiosła w odniesieniu do zrzeszonych przedsiębiorców. Takie rozwiązanie będzie pozytywnie wpływało na poprawę jakości obsługi pracodawców rzemieślników, którzy w ramach działalności gospodarczej wykonują ważną misję związaną z przygotowywaniem wykwalifikowanych kadr dla rzemiosła i gospodarki.**

- 13) Wprowadzenie instytucji „wakacji podatkowych” polegającej na umożliwieniu w jednym wybranym przez podatnika miesiącu (na czas urlopu) ryczałtowej zapłaty podatku równej zaliczce z poprzedniego miesiąca, bez obowiązku sporządzenia ewidencji podatkowej**

Instytucja „wakacji podatkowych” z powodzeniem funkcjonuje w niektórych krajach UE (np. we Francji) i jest powszechnie wykorzystywana przez podatników w okresach urlopowych. Rozwiązanie to miałyby polegać na umożliwieniu podatnikowi, w jednym dowolnie wybranym miesiącu roku podatkowego, zapłaty zaliczki na podatek (CIT, PIT i VAT) - ryczałtowo - w wysokości równej zaliczce zapłaconej za poprzedni miesiąc (kwartał). Równocześnie podatnik uzyskiwałby możliwość przesunięcia o jeden miesiąc („na czas urlopu”) obowiązku sporządzenia ewidencji podatkowo-księgowej. Po upływie miesiąca ewidencja zostanie uzupełniona a faktycznie należna zaliczka rozliczona w zaliczce za kolejno następujący okres rozliczenia podatkowego.

Wprowadzenie takiego rozwiązania stanowiłoby ułatwienie przede wszystkim dla mniejszych firm, gdzie rozliczeniami księgowo- podatkowymi zajmuje się na ogół jeden pracownik (brak możliwości zastępstwa) albo często obowiązki te przejmuje sam właściciel.

Ubezpieczenia społeczne

- 14) Poszerzenie kryteriów warunkujących możliwość skorzystania przez przedsiębiorców mikro z małego ZUS-u plus**

Rząd niedawno przyjął projekt nowelizacji ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Celem projektowanych zmian jest wprowadzenie kolejnego ułatwienia dla mikro przedsiębiorców, którym ma być tzw. ‘ *mały ZUS plus*’, będący rozszerzeniem funkcjonującego od początku 2019 roku ‘*małego ZUS-u*’.

Obecnie preferencyjne składki na ubezpieczenia społeczne zostały ograniczone do przedsiębiorców osiągających bardzo niskie przychody, tylko do 30-krotności minimalnego wynagrodzenia, czyli zaledwie 67,5 tys. zł ; teraz będzie to 120 tys. zł, więc znacznie więcej.

Zdaniem Związku Rzemiosła Polskiego, chociaż możliwości skorzystania z preferencyjnych opłat składek na ubezpieczenia społeczne zostały poszerzone, to nadal z uwagi na wprowadzenie warunku nie przekroczenia przychodu w wysokości 120 tys. zł nie są zadawalające dla dużej grupy mikro-przedsiębiorstw. Są to przedsiębiorcy osiągający niskie dochody, poniżej 5-tys. zł, które dają możliwość obniżenia składki, ale którzy ze względu na specyfikę działalności (np. usługi materialne i handel) nie mieszczą się w 120-tysięcznym limicie przychodu. Dotyczy to handlu i wielu działalności rzemieślniczych, które charakteryzują się tym, że w skład usługi wchodzi na ogół materiał i łatwo jest przekroczyć limit ustalonego przychodu. Osoby te nie będą mogły skorzystać z preferencyjnych składek.

Naszym zdaniem to propozycja przede wszystkim dla wolnych zawodów i osób samozatrudnionych. Tylko nieliczni rzemieślnicy z niej skorzystają, tym bardziej, że wyłączeni z niej są opłacający kartę podatkową i nie będący podatnikami VAT. Z kolei dla opłacających ryczałt od przychodów ewidencjonowanych ustalono nieżyciowy uproszczony sposób ustalenia dochodu uprawniającego do składek ulgowych - w wysokości 50% osiągniętego przychodu.

Uważamy, że zaproponowany w kwocie 120 tysięcy zł limit przychodów powinien być podniesiony, co najmniej dla usług materialnych, drobnych wytwórców i handlu. Niezależnie, ZRP wnioskował o wprowadzenie do ustawy mechanizmu corocznej waloryzacji tej kwoty.

Na pewno wydłużenie do 36-my możliwości korzystania z tzw. „małego zus-u” wpłynie przede wszystkim na wydłużenie okresu działalności nowo zakładanych mikro firm. Jeśli są to słabe ekonomicznie firmy, to po utracie prawa do ulgowych składek, na ogół zakończą działalność. Zdaniem ZRP, skomplikowana jest ocena, czy taka preferencja powinna zostać ustalona na stałe, choćby z uwagi na negatywne skutki dla przyszłych świadczeń emerytalno-rentowych osób z nich korzystających.

Dlatego ZRP oceniając projekt ogólnie pozytywnie, zwrócił uwagę jednocześnie, że wymaga on dalszych prac legislacyjnych, tak aby kryteria pozwalające na skorzystanie z preferencyjnych składek były racjonalne i objęły faktycznie najslabsze dochodowo firmy.

15) Zmiana biurokratycznego systemu przywracania uprawnień do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego (ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych)

Wnioskujemy o *zmianę art. 14 ust. 2, pkt 2)* dotyczącego utraty przez przedsiębiorcę prawa do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego w przypadku nieterminowej zapłaty składki ZUS. Obecnie spóźnienie się z zapłatą składek nawet o jeden dzień lub jakakolwiek pomyłka w deklaracji powoduje utratę dla przedsiębiorcy prawa do tego ubezpieczenia, które można przywrócić tylko poprzez złożenie wniosku o przywrócenie terminu płatności składki i uzyskaniu zgody ZUS. Jest to bardzo uciążliwy system, zarówno dla ubezpieczonych jak i samego Zakładu Ubezpieczeń.

Uważamy, że wystarczającym warunkiem dla potwierdzenia uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego powinno być spełnienie warunku trwania w tym ubezpieczeniu, uregulowanie zaległości w zapłacie składek przez ubezpieczonego (wraz z należnymi odsetkami) oraz skorygowanie błędów w dokumentach rozliczeniowych

składek.

16) Wdrażanie w mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach nowych regulacji dotyczących ochrony danych

25.05.2018 r. weszło w życie Rozporządzenie PE i Rady UE 2016/679 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych (RODO). MŚP nie dysponują odpowiednimi kadrami by sprostać wszystkim wyzwaniom. Już obecnie istnieje poczucie nadmiaru biurokracji i regulacji w obszarze ochrony danych osobowych. Na skutek RODO, każdy podmiot przetwarzający dane osobowe choćby w ograniczonym zakresie, jest narażony na wysokie kary z tytułu stwierdzonych nieprawidłowości. **ZRP oczekuje jednak większego zaangażowania administracji publicznej w działania upowszechniające, szkoleniowe i wspierające MŚP w tym zakresie.**

17) Obowiązki przedsiębiorców w zakresie rejestracji w bazie danych o produktach i opakowaniach (BDO)

Do końca br. większość przedsiębiorców powinno się zarejestrować w bazie danych o produktach i opakowaniach (BDO). Z uwagi na skomplikowanie przepisów wiele firm nie jest w stanie rozstrzygnąć, czy faktycznie podlega temu obowiązkowi.

Zważywszy na znaczną ilość obowiązków biurokratycznych, które będą towarzyszyły umieszczeniu przedsiębiorcy w rejestrze, w tym w zakresie sprawozdawczości, w świetle obecnie obowiązujących już rozwiązań prawnych, **wnioskujemy, aby w przypadku powstania obowiązku rejestracji firmy w BDO, przewidzieć dla firm mikro wydłużenie vacatio legis do 30 czerwca 2020 r.**

Postulujemy także odstąpienie od penalizacji przedsiębiorstw, które przez niedopatrzenie lub złą interpretację przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach nie zarejestrowały się w tej bazie, a wytwarzają nieznaczną ilość odpadów, np. do 200 kg odpadów w skali roku.

Warszawa, 11.12.2019

